

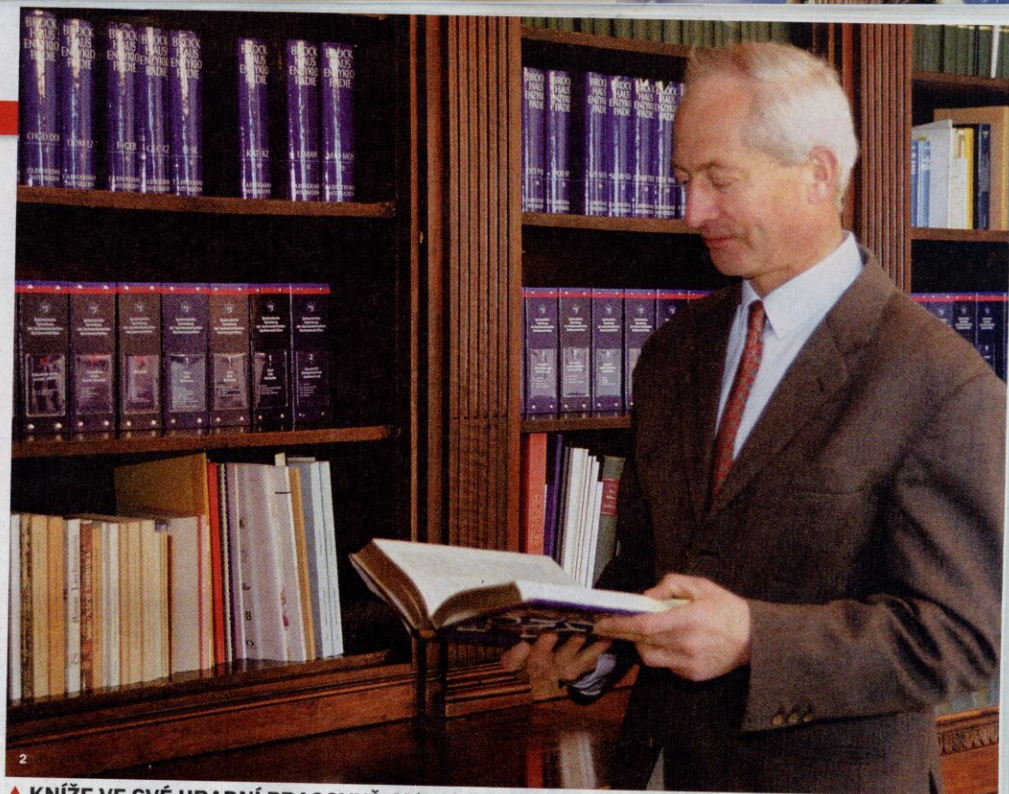
hou podle článku 113 ústavy zrušit monarchii. Kníže ale dobře ví, že je to jen teoretická možnost a že by ji z jeho poddaných sotvakdo myslel vážně. V zemi existuje křehký duální systém, jenž je přesně vyvážen a jehož narušení by mohlo celou konstrukci zbořit. Dualismus je třeba chápat rozumem i srdcem. Ať žije panovník!

I proto princ Alois reagoval na iniciativu Vogta a spol. až zlobně a uvedl, že je to útok na strukturu Lichtenštejnska a ničení rovnováhy mezi knížetem a lidem. Prý první krok k likvidaci monarchie. Je to i otevírání starých ran, protože země má od roku 2003 novou ústavu (předchozí byla z roku 1921), jíž předcházely roky diskusí. A teď se najednou vynoří nějakí šfourové, kteří složitě dohodnutý systém zpochybňují. Před deseti lety ale novou ústavu kritizovala i Rada Evropy (RE), jež hovořila o kroku zpět a vyslovila obavy nad stavem demokracie v Lichtenštejnsku. S tím ale kníže nesouhlasí. „Není žádná jiná členská země Rady Evropy, v níž by měl lid více práv než v Lichtenštejnsku,“ řekl Hans-Adam TÝDNU. V roce 2002 kníže dokonce hrozil vystoupením z RE a odchodem do Rakouska, kdyby v referendu o ústavě prohrál. Dobře ale věděl, že by si to v knížectví sotvakdo vážně přál.

Banky a hafani s čísly

Lichtenštejnsko je blahobytnou a pořádanou zemičkou. Jeho obyvatelé říkají, že mají peněženku ve Švýcarsku a srdce v Rakousku. V každé z jedenácti obcí (s výjimkou Triesenbergu) se hovoří trochu jinou formou alemanského dialektu a každý pes má své číslo. Získat lichtenštejnské občanství je velmi obtížné. Každá rodina má v průměru dvě až tři auta, ale vláda má vůz jediný, dokonce jen střední třídy. Členové kabinetu i poslanci vykonávají svou politickou činnost vedle svého zaměstnání. Knížectví nemá armádu a uvádí, že do něj už dvě století nevstoupila noha ozbrojeného vojáka. Jen roku 1968 dopadlo na jednu louku několik dělostřeleckých granátů, neboť zmatení švýcarští dělostřelci si při manévrech spletli několik domků v knížectví s maketami ke cvičení střelby. Někteří Švýcaři ale říkají Lichtenštejňanům „burani“ a ani nevědí, že knížectví je samostatný stát.

I Hans-Adam II. TÝDNU řekl: „Dopoledne musím vydělávat, abych mohl odpoledne vládnout.“ Spravuje majetek, jehož hodnota se odhaduje na pět miliard eur. Tuto sumu ale kníže nechce po-

▲ **KNÍŽE VE SVÉ HRADNÍ PRACOVNĚ.** Má z ní nádherný rozhled na Rýn a část své zemičky. Hans-Adam II. napsal knihu *Stát ve třetím tisíciletí*, jež nedávno vyšla i v češtině.

tvrdit. Neznalí novináři podle něho přicházejí se ztřeštěnými a nepřilíš důvěryhodnými čísly o bohatství různých lidí. Šustící bankovky ale hrají v knížectví zvláštní roli. Mnoho „turistů“ do něj přijíždí ne s pohorkami, ale v šatech na míru a s kufříky. Od šedesátých let 20. století se v šesté nejmenší zemi světa začaly usazovat banky, dnes jich je sedmáct, které se staly oblíbeným útočištěm peněz z drog, korupce, daňových úniků. Mají zde papírově sídlo desítky tisíc institucí a nadací. Image daňového ráje se v minulých letech Vaduz zbavoval obtížně. Učiněná opatření

byla spíše kosmetická – rozpočet knížectví je příliš závislý na penězích proudících zvenčí. Knížecí rodině patří banka LGT, největší soukromý peněžní ústav v EU. Banka se stala centrem skandálu, když roku 2002 jeden z jejích pracovníků ukradl tisíce dat o klientech a později je prodal německé špiónážní službě BND.

Na kordy s Prahou

Lichtenštejny a Českou republiku stále rozděluje spor o majetky, jež Československo roku zkonfiskovalo po druhé světové válce. Stalo se tak na základě Benešových dekretů, kdy byli Lichtenštejnové, ač občané neutrálního státu, prohlášeni za Němce. Oba státy se od roku 1945 vzájemně neuznávaly, což bylo v Evropě unikem. Diplomatické styky navázaly Vaduz a Praha až roku 2009, otázky majetku ale příslušná dohoda neřeší. Vznikla společná komise historiků, která se v širším kontextu zabývá vzájemnou minulostí. Od loňska má Vaduz pro Česko velvyslankyni, princeznu Marii-Piu Kothbauerovou, která sídlí ve Vídni. Diplomatkyně ráda zajede na jižní Moravu nebo do Slezska na místa, jež kdysi patřila jejímu rodu. Členy své rodiny (je asi stočlenná) Lichtenštejnové strategicky umísťují na důležitá místa jako ambasadori. Působí v Berlíně i Bruselu.

Kvůli konfiskacím obsahuje znak lichtenštejnského panovnického domu znaky oblastí, které už mu dlouho nepatří a téměř stoprocentně už nikdy patřit nebudou. Jde o Slezsko, Opavsko a Krnovsko. Jsou tam ale vítanými hosty.

Petr Podaný, Lichtenštejnsko, Praha ■

Bůh, kníže a vlast

Do Vaduzu se Lichtenštejnové trvale přestěhovali až roku 1938. Do té doby sídlili nejčastěji v zimě ve Vídni a v létě na svých stanicích na jižní Moravě. Tam měli panství Mikulov už od roku 1249. Daroval jim ho Přemysl Otakar II.

Lichtenštejnsko

hlava státu: kníže Hans-Adam II., regentem dědičný princ Alois (od r. 2004)

hlavní město: Vaduz

rozloha: 160,5 km²

obyvatelé: 36 tisíc

jazyk: němčina

měna: švýcarský frank

člen OSN: od r. 1990

volební právo žen: od r. 1984

TÝDEN